

## МІЖНАРОДНА ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ

**Анотація.** Розглянуто міжнародну торговельно-економічну діяльність як один з провідних напрямків розвитку країни на сучасному етапі. Сучасні етапи розвитку світового господарства передбачають активну зовнішню економічну діяльність України, яка і визначить основні пріоритети економічного зростання.

**Ключові слова.** Міжнародна економічна діяльність, розвиток країни, розвиток господарства, зовнішньоекономічна діяльність, економічне зростання.

**Аннотация.** Рассмотрена международная торгово-экономическая деятельность как одно из ведущих направлений развития страны на современном этапе. Современные этапы развития мирового хозяйства предусматривают активную внешнюю экономическую деятельность Украины, которая и определит основные приоритеты экономического роста.

**Ключевые слова.** Международная экономическая деятельность, развитие страны, развитие хозяйства, внешнеэкономическая деятельность, экономический рост.

**Annotation.** International trade and economic activity as one of leading directions of development of country is considered on the modern stage. The modern stages of development of world economy envisage active external economic activity of Ukraine, that will define basic priorities of the economy growing.

**Keywords.** International economic activity, development of country, development of economy, foreign economic activity, economy growing.

**Постановка проблеми.** Всебічне розширення економічних стосунків між підприємствами та організаціями, країнами, групами країн, сприяли міжнародним торговельно-економічним відносинам у світовому господарстві. За останні десятиліття виникли потужні торгові й економічні угруповання. Економічна взаємодія цих угруповань суттєво змінює вигляд господарського розвитку сучасного світу. Міжнародні торговельно-економічні зв'язки пронизують більшість національних економік, створюючи єдину світову економіку. Базуючись для економіці окремих держав та на світовій економіці, міжнародні торговельно-економічні відносини залежать від них. Але в той же час вони є самостійним невід'ємним явищем, сучасною формою існування та розвитку всього світового господарства.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідження світових торговельно-економічних відносин знаходить своє відображення у багатьох роботах сучасних наукових діячів. Зокрема Губський Б.В., Лук'яненко Д.Г., Макогон Ю.В., Наливайченко С.П., Новицький В.Є. та ін., зробили значний внесок не тільки у теоретичному, але й практичному аспекті щодо подальшого проходження міжнародних торговельних процесів та участі України в них.

**Виклад основного матеріалу.** Міжнародна економічна діяльність України становить неоднорідний і багатоаспектний предмет вивчення. Її можна розглядати і в контексті національних інтересів, і в регіональному та глобальному масштабах. Дослідження міжнародної торговельно-економічної діяльності насамперед включає оцінку стратегічних національних ресурсів у контексті викликів глобалізації, аналіз впливів, пов'язаних з глобалізаційними процесами, відпрацювання програми, що передбачала б оптимальне використання національних ресурсів, визначення орієнтирів формування засад конкурентоспроможності українського суспільства.

Порівняно з попередніми роками зовнішня політика нашої держави набула більшої послідовності, цілеспрямованості, професійності. Зросла

впливовість України на міжнародній арені, її авторитет як важливої держави в Центрально-Східній Європі, важливого партнера в європейських і трансатлантичних структурах і основних міжнародних організаціях.

Основною формою міжнародних торгівельно-економічних відносин виступає міжнародна торгівля, оскільки включає торгівлю між країнами не тільки товарами, але й різноманітними послугами. Міжнародна торгівля виступає сукупністю відносин з приводу купівлі та продажу товарів та послуг окремих регіонів країни з регіонами інших країн задля задоволення внутрішніх регіональних потреб найбільш економічно вигідним способом.

Обсяг експорту товарів та послуг України за I півріччя 2012 р. становив 2845355,9 млн дол. США, імпорту – 27915,4 млн дол. Порівняно з відповідним періодом попереднього року експорт збільшився на 30,9%, а імпорт – на 26,3%. Позитивне сальдо зовнішньоторговельного балансу становило 400,5 млн дол. У I півріччі 2012 р. експорт товарів становив 23091, млн дол. США, імпорт – 25615,1 млн дол. Порівняно з I півріччям 2011 р. експорт збільшився на 31,5%, імпорт – на 27,6%. Негативне сальдо зовнішньої торгівлі товарами становило 2514,9 млн дол.

Зовнішньоторговельні операції товарами Україна здійснювала з партнерами з 205 країн світу.

До країн СНД було експортовано 35% усіх товарів, до країн ЄС – 24,8%. Російська Федерація залишається найбільшим торговельним партнером України (24,8% експортних і 36,7% імпортних поставок).

Збільшився експорт товарів до усіх основних країн-партнерів: Італії – у 2,2 рази, Російської Федерації – на 65,4%, Польщі – на 61, Туреччини – на 56,1, Білорусі – на 46,8, Німеччини – на 40,3, Індії – на 23,4%.

Із країн СНД імпортовано 43,9% усіх товарів, із країн ЄС – 31,7% (у I півріччі 2011 р. – відповідно 43,6% та 33,5%).

Збільшилися проти I півріччя 2011 р. обсяги імпорتنних поставок із Російської Федерації (у 2,2 рази), Китаю (на 68,1%), Білорусі (на 39,2%), Італії (на 21,6%), США (на 15,3%), Польщі (на 11,9%), Німеччини (на 11,7%).

У загальному обсязі імпорту товарів збільшився імпорт руд, шлаків та золи – на 85,3%, електричних машин – на 73,5, чорних металів – на 68,2, полімерних матеріалів, пластмаси – на 39,3, наземних транспортних засобів, крім залізничних, – на 35,9, паперу та картону – на 29, енергетичних матеріалів, нафти та продуктів її перегонки – на 26, фармацевтичної продукції на – 15,4, механічних машин – на 10,3%.

Обсяг експорту зовнішньої торгівлі послугами України у I півріччі 2012 р. становив 5267,7 млн дол. США і збільшився порівняно з I півріччям 2009 р. на 21,4%, обсяг імпорту становив 2342,3 млн дол. і стосовно відповідного періоду минулого року склав 96,5%. Позитивне сальдо зовнішньої торгівлі послугами становило 2915,4 млн. дол. (у I півріччі 2011 р. – 1987,3 млн дол.).

Зовнішньоторговельні операції послугами Україна здійснювала з партнерами з 208 країн світу.

До країн СНД експорт послуг становив 51,4% від загального обсягу експорту, до країн ЄС – 24,9% (у I півріччі 2011 р. – відповідно 35,1% та 32,4%).

Російська Федерація залишається найбільшим торговельним партнером України (47,3% від загального обсягу експорту та 13,8% імпорту послуг).

Серед найбільших торгових партнерів у I півріччі 2012 р. експорт послуг значно збільшився до Російської Федерації – на 703,5%, Китаю – на 61,9, Білорусі – на 51,5, Франції – на 28,7 та Сполучених Штатів Америки – на 12,1%. При цьому зменшилися обсяги експорту послуг до Латвії – на 42,6%, Азербайджану – на 38,3, Швеції – на 34,9, Канади – на 33,6, Віргінських Островів (Британських) – на 26,7, Казахстану – на 24,6, Молдови – на 19, Німеччини – на 18,1, Нідерландів – на 17,4, Сполученого Королівства – на 7,2 та Кіпру – на 4,9% .

Оснoву структури зовнішньої торгівлі послугами України, як і раніше, складають транспортні послуги, різні ділові, професійні та технічні, фінансові та державні послуги, які не віднесені до інших категорій.

Імпорт послуг незначно зменшився порівняно з відповідним періодом минулого року. При цьому найбільше скоротилися обсяги з Чеської Республіки – на 58,6%, Казахстану – на 56, Австрії – на 53,2, Німеччини – на 28,4, Швейцарії – на 19, Сполученого Королівства – на 15,2 та Кіпру – на 5,3%. Одночасно збільшилися обсяги послуг, одержаних з Португалії, – у 6,9 раза, Віргінських Островів (Британських) – у 3,6 раза, Єгипту – на 68,5%, Білорусі – на 44,4, Швеції – на 33,7, Російської Федерації – на 10, та Сполучених Штатів Америки – на 9,1%.

Фінансово-економічна криза в стала причиною кризи на товарних ринках, внаслідок чого значно знизилися ціни на більшість сировинних товарів, що не могло не позначитись на експортно-орієнтовану українську промисловість. Суттєво погіршилася кон'юнктури на світових ринках традиційної експортної продукції України. Свідченням цього були, зокрема, антидемпінгові процеси, викликані поставками українських металургійних підприємств в США, Канаду, Латинську Америку, Західну Європу, і в більшості вирішені не на користь української сторони. Така ж ситуація складалась і на зовнішніх ринках високотехнологічних експортних товарів, які тривалий час позбавлені належних інвестицій та стимулюючого впливу внутрішнього попиту.

До чинників, що гальмують розвиток міжнародної торговельно-економічної діяльності, слід віднести:

- економічні та політичні конфлікти між країнами та регіонами світу;
- наявність каналів міжнародного руху продукції та факторів виробництва, що встановились історично та перешкоджають диверсифікації цієї сфери;
- у деяких випадках велика міра державного регулювання та обмеження міжнародної торговельно-економічної діяльності;

- нерозвиненість ринкової інфраструктури в окремих країнах світу, насамперед в країнах колишнього Радянського Союзу та країнах, що розвиваються;

- недосконалість інституційної системи забезпечення міжнародної торговельно-економічної діяльності регіонів.

Сучасні етапи світового розвитку господарства передбачають активну зовнішню економічну діяльність України, яка і визначить основні пріоритети економічного зростання. Міжнародна торговельно–економічна активність країни була і буде важливим зовнішнім чинником, який забезпечує допомогу міжнародного співтовариства у виведенні національної економіки з кризи, послідовному втіленні у життя програми радикальних реформ, а зрештою – досягнення європейського рівня життя населення України.

### **Список використаної літератури**

1. Наливайченко С.П. Методологія наукових досліджень в міжнародній економічній діяльності / Наливайченко С.П., Наливайченко К.В., Реутов В.Є. – Сімферополь: ТОВ «ДіАйПі», 2007. – 412 с.

2. Новицький В.Є. Міжнародна економічна діяльність України: підручник. / В.Є. Новицький – К.: КНЕУ, 2003. – 948с.

3. Циганкова Т.М. Міжнародна торгівля: Навч. посібник / Циганкова Т.М., Петрашко Л.П., Кальченко Т.В. – К.: КНЕУ, 2001. – 488 с.

4. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики [www.ukrstat.gov.ua]